

Aanbevelingen

De Ombudsdienst Pensioenen kan twee soorten aanbevelingen doen.

Overeenkomstig artikel 16 van het oprichtingsbesluit kunnen wij aan de pensioendiensten elke aanbeveling richten die wij nuttig achten. Met deze *officiële* aanbevelingen nodigen wij de pensioendienst uit om zijn beslissingen en/of werkwijze te herzien wanneer wij vastgesteld hebben dat deze niet in overeenstemming zijn met de wetten en reglementen of met de principes van behoorlijk bestuur of nog wanneer wij de billijkheid inroepen.

De *algemene* aanbevelingen worden gedaan in het jaarverslag of in voorkomend geval in de tussentijdse verslagen op basis van artikel 17 van het oprichtingsbesluit. Zij worden bijgevolg gericht tot de wetgevende en de uitvoerende macht. Met deze aanbevelingen beogen wij in eerste instantie verbetering van de wetgeving en de reglementen en oplossingen voor vastgestelde disfuncties.

Eerst komen de aanbevelingen van dit werkingsjaar aan bod. Daarna worden de aanbevelingen uit de jaarverslagen 1999, 2000, 2001, 2002 en 2003 hernomen.

Aanbevelingen 2004

***Aanbevelingen 2003,
2002, 2001, 2000 en
1999***

Aanbevelingen 2004

Algemene aanbevelingen

Algemene aanbeveling 2004/1 Inzake de inkomensgrenzen voor de cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit: in alle pensioenregelingen zoals vroeger hetzelfde criterium hanteren om het al dan niet toegelaten karakter van de beroepsactiviteit te evalueren, ofwel gaat het om de inkomsten per kalenderjaar ofwel gaat het om de inkomsten verworven gedurende de periode van effectieve beroepsactiviteit die respectievelijk vergeleken worden met een jaargrens of een pro rata van die jaargrens - zie p. 109

Sinds 1 januari 2002 bestaat er inzake de toegelaten beroepsactiviteit een ongeoorloofd onderscheid tussen de gepensioneerden in de regeling voor zelfstandigen en in de andere regelingen (werknemer en openbare sector).

In de regeling voor werknemers wordt de cumulatie geregeld door artikel 64 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. In de openbare sector wordt de cumulatie met een beroepsactiviteit voorzien in de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen. In de regeling voor zelfstandigen wordt de cumulatie geregeld door het artikel 107 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

De verschillende regelingen bevatten gelijkaardige bepalingen voor wat betreft de toegelaten jaargrenzen en de toe te passen verminderingen in geval van de uitoefening van een niet toegelaten activiteit. In alle regelingen is er een bijzonderheid voorzien voor het jaar waarin het pensioen ingaat. In dat jaar worden de jaarbedragen vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk aan het aantal maanden die door het recht op het pensioen zijn gedekt.

In de regeling voor zelfstandigen en enkel in deze regeling is er met ingang van 1 januari 2002 een nieuwe regel ingevoegd die afwijkt van het basisprincipe van de grenzen per kalenderjaar. Artikel 107, § 3 C, 2de lid van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen bepaalt het volgende:

“Wanneer de beroepsbezigheid in de loop van een kalenderjaar aanvangt of wordt stopgezet, of in de loop van een kalenderjaar aanvangt en wordt stopgezet, worden de beoogde bedragen vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk is aan het aantal maanden van beroepsbezigheid die door het recht op het pensioen zijn gedekt.”

Hierdoor is er een dubbel onderscheid ontstaan tussen de regeling voor zelfstandigen en deze voor werknemers en in de openbare sector.

Dit onderscheid levert trouwens extra problemen op wanneer de gepensioneerde een gemengde loopbaan heeft als zelfstandige en werknemer of ambtenaar. Voor dezelfde activiteit zal zijn pensioen in de ene regeling wel en in de andere regeling niet betaalbaar zijn. De rechtszekerheid wordt dus ook aangetast door dit onderscheid.

Wij bevelen dan ook aan om in alle pensioenregelingen dezelfde inkomensgrenzen voor de toegelaten beroepsactiviteit in te voeren, weze het nu per jaar of per gedeelte van een jaar zodat alle gepensioneerden gelijk behandeld worden.

Algemene aanbeveling 2004/2 Inzake de cumulatie van rustpensioenen van de openbare sector met een beroepsactiviteit: zoals in de regeling voor werknemers en zelfstandigen en bij voorkeur met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002, in het jaar waarin de gepensioneerde 65 jaar wordt, het jaarincome vergelijken met een individuele jaargrens in functie van de verjaardag – zie p. 99

Sinds 1 januari 2002 zijn de regels voor de cumulatie van een beroepsactiviteit met een rustpensioen versoepeld. Vanaf de normale pensioenleeftijd (65 jaar in de openbare sector) gelden verhoogde inkomensgrenzen.

In de regeling van de openbare sector is deze versoepeling anders geformuleerd dan in de regeling voor werknemers en zelfstandigen.

Deze aparte formulering leidt tot averechtse effecten: in de plaats van een versoepeling komt de wijziging dikwijls neer op een verstrenging in het jaar waarin de pensioenleeftijd bereikt wordt.

De gepensioneerde die zoals voorheen op jaarbasis de *niet verhoogde* jaargrens gerespecteerd heeft, wordt plots geconfronteerd met een onverwachte terugvordering van het pensioen, terwijl de jaargrens vanaf zijn verjaardag verhoogd is.

In de regeling voor werknemers en zelfstandigen speelt dit ongewild effect niet.

Voor een goed begrip van de zaak zijn wij verplicht om de lezer te verwijzen naar de bespreking in Deel 2, Analyse van de dossiers, de Administratie der Pensioenen.

Zonder de concrete voorbeelden die daar te vinden zijn is een klare uitleg bijna onmogelijk.

Naast het averechts effect doet de nieuwe regel in de overheidssector ook een discriminatie ontstaan tussen gepensioneerden van de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen.

Het College beveelt aan om een einde te maken aan het ongewenste effect van de wetgeving en aan de discriminatie tussen gepensioneerden uit de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen door aanpassingen aan artikel 4 van de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen en door de regeling inzake toegelaten arbeid in de drie stelsel te harmoniseren.

In het geval de wetteksten worden aangepast zodat de discriminatie kan weggewerkt worden, suggereert het College om uitzonderlijk terugwerkende kracht aan de nieuwe maatregelen te verlenen. Zo kan de toestand van de gepensioneerden die het "slachtoffer" geworden zijn van de versoepeling alsnog recht gezet worden.

Algemene aanbeveling 2004/3 Inzake het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers: dit minimumpensioen mee laten evolueren met het minimumpensioen voor zelfstandigen - zie p.86

Op 1 april 2003 is in de pensioenregeling voor werknemers het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan ingevoerd.

In de praktijk was dit nieuwe minimumpensioen gelijk aan het minimumpensioen in de regeling voor zelfstandigen.

Bij de verhoging van het minimumpensioen voor zelfstandigen op 1 september 2004 blijft het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan ongewijzigd.

Voor ons is het duidelijk dat bij de invoering van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de regeling voor werknemers de wil en de bedoeling aanwezig was om de gepensioneerden met een gemengde loopbaan niet langer te benadelen ten opzichte van zij die een loopbaan uitsluitend als werknemer of als zelfstandige hebben, temeer omdat het bedrag van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan initieel hetzelfde was als het bedrag van het minimumpensioen in de regeling voor zelfstandigen.

Het niet aanpassen van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de werknemersregeling voert de weggewerkte discriminatie opnieuw gedeeltelijk in.

Daarom bevelen wij aan om het bedrag van het minimumpensioen voor een gemengde loopbaan in de werknemersregeling gelijklopend met het minimumpensioen voor zelfstandigen te laten evolueren, eventueel door een in de reglementering voorziene koppeling aan die evolutie.

Algemene aanbeveling 2004/4 Inzake de loopbaanvoorwaarde gesteld voor de opening van het recht op een vervroegd rustpensioen: in de pensioenregeling voor de zelfstandigen dezelfde samentelling van de Belgische loopbaanjaren met loopbaanjaren in het buitenland mogelijk maken als deze in de werknemersregeling en met dezelfde terugwerkende kracht – zie p. 64

De loopbaanvoorwaarde gesteld voor de opening van het recht op een vervroegd rustpensioen was sinds de pensioenhervorming identiek in de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen. De programmawet van 27 december 2004 heeft hier verandering in gebracht.

Door de wetwijziging moet de RVP om na te gaan of aan de loopbaanvoorwaarde voldaan is de Belgische loopbaan samentellen met het geheel van de loopbaan volbracht in de rustpensioenstelsels die onder het materiële toepassingsgebied vallen van:

- de Europese verordeningen;
- van alle bilaterale overeenkomsten inzake sociale zekerheid.

op voorwaarde dat de aanvrager onder het persoonlijke toepassingsgebied van deze verordeningen of overeenkomsten valt.

In de regeling voor zelfstandigen is geen wetwijziging doorgevoerd. Het RSVZ mag enkel Belgische jaren met “Europese” jaren samentellen *of* Belgische jaren met “bilaterale” jaren en nooit de Belgische met Europese *en* bilaterale jaren.

Dit heeft op het vlak van de loopbaanvoorwaarde die gesteld wordt om recht te hebben op een vervroegd pensioen een discriminatie tussen werknemers en zelfstandigen tot gevolg.

In het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige is trouwens de rechtszekerheid niet gewaarborgd. Het kan gebeuren dat aan één en dezelfde persoon het vervroegd pensioen als werknemer toegekend wordt en het vervroegd pensioen als zelfstandige geweigerd.

Het College van de ombudsmannen beveelt aan om zo spoedig mogelijk over te gaan tot dezelfde aanpassing van de wetteksten in het stelsel der zelfstandigen en om hieraan dezelfde terugwerkende kracht te verlenen als in de regeling voor werknemers.

Algemene aanbeveling 2004/5 Inzake de bevoegdheid van de Hoven en de Rechtbanken voor betwistingen in verband met de wettelijke pensioenen: de Arbeidsrechten ook bevoegd maken voor de ambtenarenpensioenen of rond deze problematiek een haalbaarheidsstudie uitvoeren – zie p. 94

Wij hebben vastgesteld dat de toegang tot het Gerecht moeilijker en duurder is voor gepensioneerde ambtenaren dan voor gepensioneerde werknemers en zelfstandigen.

De ambtenaren moeten een procedure inleiden bij dagvaarding, wat reeds aanzienlijke kosten meebrengt. Voor werknemers en zelfstandigen volstaat een verzoekschrift neergelegd bij de griffie van de Arbeidsrechtbank of aangetekend verstuurd.

De ambtenaren moeten zich in functie van het bedrag van de eis wenden tot de vrederechter of tot de Rechtbank van eerste aanleg. Werknemers en zelfstandigen kunnen altijd naar de Arbeidsrechtbank.

Ambtenaren moeten in persoon of bij advocaat verschijnen. Voor de vrederechter is vertegenwoordiging door verwanten drager van een schriftelijke volmacht en toegelaten door de rechter mogelijk. Werknemers en zelfstandigen kunnen zich ook laten vertegenwoordigen door afgevaardigden van een representatieve werknemers- of zelfstandigen organisatie, drager van een schriftelijke volmacht.

Voor de vrederechter of de Rechtbank van eerste aanleg (ambtenaren) zijn de gerechtskosten ten laste van de verliezende partij. Voor de werknemers en zelfstandigen zijn de gerechtskosten ten laste van de pensioendienst, behalve bij tergend en roekeloos geding.

Voor werknemers en zelfstandigen onderzoekt de arbeidsauditeur het verzoekschrift en geeft zijn advies.

Alhoewel er misschien juridische en/of juridisch-technische bezwaren en moeilijkheden bestaan, zien wij geen maatschappelijke bezwaren om de pensioengeschillen van de ambtenaren voor de Arbeidsrechten te behandelen.

Daarom bevelen wij aan om het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen zodat ook de ambtenarenpensioenen onder de bevoegdheid van de Arbeidsrechten vallen of om op zijn minst rond deze problematiek een haalbaarheidsstudie uit te voeren.

Aanbevelingen 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999

Algemene aanbeveling 2003/1 Inzake de ingangsdatum van het rustpensioen dat laattijdig aangevraagd wordt door gerechtigden die in het buitenland wonen: het pensioen altijd laten ingaan op de eerste dag van de maand volgend op die waarin de pensioenleeftijd bereikt werd.

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Kamer van Volksvertegenwoordigers¹ heeft de Minister van Leefmilieu en Pensioenen onder verwijzing naar deze aanbeveling geantwoord:

“In antwoord op haar vraag, heb ik de eer het geachte lid mee te delen dat ik kan instemmen met de aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen.

Terzake werd immers een ontwerp van koninklijk besluit opgesteld. Dit stelt dat de laattijdig ingediende aanvraag van een persoon die in het buitenland woont, steeds zal geacht worden te zijn ingediend op de eerste dag van de maand waarin die persoon de pensioenleeftijd heeft bereikt.

Het Beheerscomité van de Rijksdienst voor pensioenen verleende op 24 mei 2004 een gunstig advies. De Inspectie van Financiën verleende op 22 november 2004 een gunstig advies. Het akkoord van de minister van Begroting wordt ingewacht.

De tekst zal dus binnenkort ter ondertekening aan het Staatshoofd voorgelegd worden.”

Algemene aanbeveling 2003/2 Inzake het drempelbedrag waaronder een pensioen als werknemer of zelfstandige niet toegekend wordt: in geval van gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige het pensioen dat kleiner is dan het drempelbedrag tóch toekennen als de som van de pensioenen als werknemer en zelfstandige het drempelbedrag overschrijdt

Algemene aanbeveling 2003/3 Inzake oudere werknemers die een beroepsactiviteit als zelfstandige beginnen om aan de werkloosheid te ontsnappen: bij een terugkeer naar de werkloosheid de gelijkstelling van deze nieuwe periode van werkloosheid met een periode van beroepsactiviteit mogelijk maken op basis van het laatst verdiende loon als werknemer

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Kamer van Volksvertegenwoordigers² heeft de Minister van Leefmilieu en Pensioenen onder verwijzing naar deze aanbeveling geantwoord:

¹ Vraag nr. 55 van mevrouw Greet van Gool van 27 oktober 2004 (N) – Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Q RVA 059 van 28-12-2004, p. 9427

² Vraag nr. 57 van mevrouw Greet van Gool van 8 november 2004 (N) – Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Q RVA 059 van 28-12-2004, p. 9428

“Teneinde een zo gunstig mogelijke pensioenberekening te waarborgen voor oudere werknemers die het werk hervatten, werden twee koninklijke besluiten getroffen die - in toepassing van artikel 26, § 2, van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers - het forfaitair loon, indien dit voordeliger is, in de plaats te stellen van het werkelijk verdiende loon. De werknemer dient aan een aantal voorwaarden te voldoen, zowel qua leeftijd (volle 50 jaar zijn) als qua duur van tewerkstelling (minimum 20 jaar werknemer geweest zijn).

Voornoemde besluiten onderscheiden zich van elkaar door de manier waarop de nieuwe tewerkstelling moet volgen op de vorige.

Het koninklijk besluit van 24 januari 2001 vereist dat tussen beide een periode van onvrijwillige werkloosheid of van arbeidsongeschiktheid gelegen is, dat betrokkene het statuut van deeltijds werknemer met behoud van rechten heeft verworven of naar een tewerkstelling is overgegaan in het raam van een goedgekeurd herstructureringsplan of van een bedrijfsplan tot herverdeling van de arbeid.

Het koninklijk besluit van 4 juli 2004 heeft de werkingsfeer uitgebreid door toe te laten dat de nieuwe tewerkstelling onmiddellijk volgt op de vorige, dit wil zeggen zonder een periode van werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, of zonder overstap naar het stelsel van behoud van rechten.

Zoals het geachte lid terecht opmerkt, bestaat geen gelijkaardige regeling voor werknemers die, na een periode van werkloosheid, een activiteit als zelfstandige uitoefenen. Bij stopzetting van de zelfstandige activiteit binnen de negen jaar kan betrokkene opnieuw aanspraak maken op werkloosheidsvergoedingen, maar het pensioen voor deze gelijkgestelde periode zal berekend worden tegen het fictief loon van 1967 en niet op basis van het laatst verdiende loon als werknemer.

Om tegemoet te komen aan de aanbeveling die in dit verband werd geformuleerd door het College van Ombudsmannen voor de Pensioenen in hun jaarverslag 2003, werd een ontwerp van koninklijk besluit opgesteld. De reglementering met betrekking tot de pensioenen voor werknemers wordt aangepast met een bepaling die stelt dat, wanneer een periode van werkloosheid wordt onderbroken door de uitoefening van een zelfstandige activiteit die een termijn van 9 jaar niet overtreft, en onmiddellijk wordt gevolgd door een nieuwe periode van werkloosheid, de eerste periode geacht wordt niet onderbroken te zijn geweest.

Het advies van het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Pensioenen werd gevraagd.”

Algemene aanbeveling 2003/4 Inzake de inkomensgarantie voor ouderen (IGO): onderzoeken of de IGO vatbaar moet blijven voor beslag wegens het niet of onvolledig betalen van het onderhoudsgeld aan de uit de echt gescheiden echtgenoot

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Senaat³ heeft de Minister van Leefmilieu en Pensioenen onder verwijzing naar deze aanbeveling geantwoord:

“Het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Pensioenen onderzocht de aanbeveling van het College van de Ombudsmannen voor de Pensioenen strekkende tot aanpassing van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek teneinde, ook voor alimentatievorderingen, de inkomensgarantie voor ouderen niet vatbaar voor beslag te maken.

Dit Beheerscomité is van oordeel geen initiatief te nemen om aan deze aanbeveling gevolg te geven, en wel om de volgende redenen:

- de voorgestelde aanpassing zou tot stand komen ten nadele van de onderhoudsgerechtigde. Men mag redelijkerwijze aannemen dat de rechterlijke beslissing die hem de alimentatie toekent genomen is rekening houdend met de materiële en maatschappelijke situatie van de gewezen echtgenoten;
- enkel de inkomensgarantie voor ouderen (en het gewaarborgd inkomen voor bejaarden) beogen, zou een discriminatie in het leven roepen ten opzichte van de gerechtigden op de andere uitkeringen vermeld in artikel 1410, § 2, 1° tot 10°, van het Gerechtelijk Wetboek (met name de gezinsbijslagen, de tegemoetkomingen voor mindervaliden, het leefloon, de maatschappelijke hulp betaald door de Openbare centra voor maatschappelijk welzijn, enz.). Bovendien zou er een discriminatie ontstaan volgens de leeftijd van de onderhoudsplichtige (naargelang hij de pensioenleeftijd al dan niet heeft bereikt).

Ik deel hier de bekommernis van het Beheerscomité.

De overwogen maatregel lijkt mij bovendien overbodig. Onze wetgeving bevat immers andere, meer geschikte mechanismen om de onderhoudsplichtige, wiens inkomen onvoldoende groot is door de uitvoering van zijn onderhoudsverplichtingen, over een menswaardig minimuminkomen te laten beschikken. Behalve dat hij het Openbaar Centrum voor maatschappelijk welzijn een tijdelijke maatschappelijke hulp kan vragen, kan de onderhoudsplichtige de

³ Vraag nr. 3-1206 van de heer Mahoux van 28 juli 2004 (F) – Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat, 7 september 2004 (nr. 3-23), p.1426

rechter verzoeken het bedrag van zijn onderhoudsverplichtingen te herzien of uitstel van betaling te geven. Hij kan ook vragen om in aanmerking te komen voor een procedure van collectieve schuldregeling. Deze gerechtelijke procedures bieden een onmiskenbaar voordeel op de overwogen maatregel: zij onderwerpen niet alleen de belangen en de behoeften van de onderhoudsplichtige, maar ook deze van de onderhoudsgerechtigde aan het oordeel van de rechter.

Wat de gerechtigden op een inkomensgarantie voor ouderen (of een gewaarborgd inkomen voor bejaarden) in aanvulling op een pensioen betreft, ten laste van wie de Rijksdienst voor Pensioenen een beslag heeft uitgevoerd ten voordele van een onderhoudsgerechtigde, belooft het aantal 30 in december 2003 en 39 in de maand augustus 2004. Van dit aantal, zijn er slechts 22 onderhoudsplichtigen die effectief zouden betrokken zijn bij de aanbeveling van het College van de ombudsmannen.

Bij wijze van besluit, meen ik dat het niet opportuun is om aan deze aanbeveling gevolg te geven.”

Algemene aanbeveling 2003/5 Inzake de betaling van de pensioenen in het buitenland: de betaling op een persoonlijke rekening bij een financiële instelling mogelijk maken in zoveel mogelijk landen

Op een schriftelijke vraag gesteld in de Senaat⁴ heeft de Minister van Leefmilieu en Pensioenen onder verwijzing naar deze aanbeveling geantwoord:

“Ik heb de eer het geachte lid te laten weten dat de Rijksdienst voor Pensioenen steeds voorstander is geweest van een uitbreiding van de betaling van het pensioen op een bankrekening in het buitenland.

Reeds geruime tijd voor de aanbeveling van de Ombudsdienst Pensioenen, heeft de Rijksdienst een onderzoek gestart naar de uitbreiding tot andere landen van de mogelijkheid tot de betaling van de pensioenen op een rekening geopend bij een financiële instelling.

Om deze uitbreiding te kunnen bewerkstelligen, dienen de voorwaarden voorzien in het koninklijk besluit van 28 februari 1993 vervuld te zijn.

Aldus kunnen de onderdanen van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de staatlozen, de erkende vluchtelingen, de bevoorrechte vreemdelingen

⁴ Vraag nr. 3-1194 van de heer Mahoux van 28 juli 2004 (F) – Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat, 7 september 2004 (nr. 3-23), p.1425

of de onderdanen van een Staat met wie België een overeenkomst inzake sociale zekerheid heeft afgesloten, aan wie de Rijksdienst één of meer uitkeringen betaalt, op hun aanvraag de betaling ervan bekomen op een persoonlijke rekening geopend bij een financiële instelling die gevestigd is op het grondgebied van deze Staten.

De financiële instelling moet bovendien aangesloten zijn bij een nationaal compensatiesysteem of een gelijkwaardig systeem en moet de betaling van de uitkeringen mogelijk maken door bemiddeling van een financiële instelling, waarvan de werking in België erkend is in toepassing van de wet van 22 maart 1993 houdende statuut en controle van de kredietinstellingen die met de Rijksdienst voor Pensioenen een overeenkomst heeft gesloten.

Zodra deze voorwaarden vervuld zijn, vat de Rijksdienst voor Pensioenen de procedure aan om de betaling per overschrijving te bewerkstelligen. Een specifieke communicatie wordt alsdan aan de betrokken gepensioneerden toegestuurd.

In de praktijk kan het pensioen in het buitenland op bankrekening betaald worden voor :

- de onderdanen van België, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk, Zweden; lidstaten van de Europese Economische Ruimte;

- de onderdanen van Marokko; Staat waarmee België een overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.”

In de praktijk betekent de huidige regeling inzake betaling van een pensioen op een buitenlandse rekening echter ook dat aan de onderdanen van de genoemde landen het pensioen enkel in Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje en Marokko op een rekening kan betaald worden.

Het College herhaalt zijn aanbeveling. Ons bewust van het feit dat er moet gestreefd worden naar een evenwicht tussen de belangen van de Staat en deze van de gepensioneerde vragen wij dat er werk zou gemaakt worden van een studie met het oog op de betaling van het pensioen op een bankrekening in zoveel mogelijk landen.

Algemene aanbeveling 2002/1 Inzake gelijkstelling in de pensioenregeling voor werknemers: na overdracht van bijdragen van de werknemersregeling naar de openbare sector, de gelijkgestelde periodes in de werknemersregeling blijven berekenen op basis van de werkelijk verdiende lonen als werknemer die ingeschreven waren op de individuele rekening

Algemene aanbeveling 2002/2 Inzake cumulatie van pensioenen met vervangingsinkomens: zoals in de regeling voor werknemers en die voor zelfstandigen, ook in de regeling voor de openbare sector het pensioen slechts schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet

Algemene aanbeveling 2002/3 Inzake het principe van de eenheid van loopbaan: dit principe opheffen bij samenloop van een pensioen als werknemer en/of zelfstandige met een pensioen van de DOSZ dat gevestigd is met vrijwillige bijdragen

Algemene aanbeveling 2002/4 Inzake de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO): de wet zo aanpassen dat voor de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis de bestaansmiddelen en de pensioenen niet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt

Met het koninklijk besluit van 5 juni 2004 tot uitvoering van artikels 6, § 2, derde lid en van artikel 7, § 1, derde lid en § 2, tweede lid van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen (B.S. 21.06.2004) is aan deze aanbeveling tegemoet gekomen.

Voortaan worden de bestaansmiddelen en de pensioenen van de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis niet meer gedeeld door het aantal personen die dezelfde verblijfplaats delen voor de berekening van het IGO.

Het koninklijk besluit gaat nog verder. Ook de bestaansmiddelen van de inwonende kinderen van de aanvrager worden niet meer in aanmerking genomen.

De tekst van het koninklijk besluit luidt:

“Art. 1. Worden voor de toepassing van artikel 6, § 2, tweede lid, van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen evenmin geacht dezelfde hoofdverblijfplaats met de aanvrager te delen, de bloed- of aanverwanten in de rechte neergaande lijn die hetzij met de aanvrager, hetzij met de in artikel 6, § 2, tweede lid, 1° en 2°, bedoelde kinderen en de aanvrager samenwonen.

Art. 2. Voor de toepassing van artikel 7, § 1, van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen wordt geen rekening gehouden met de bestaansmiddelen van de in artikel 6, § 2, tweede lid, 3° en artikel 1 van dit besluit bedoelde personen.

Art. 3. § 1. Dit besluit treedt in werking op 1 mei 2004.

§ 2. De personen die van de bepalingen van dit besluit wensen te genieten, kunnen conform de bepalingen van het Hoofdstuk 2, afdeling 1, van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen, een aanvraag indienen.

De aanvraag moet uiterlijk worden ingediend de laatste dag van de maand die met één jaar op de maand van publicatie van dit besluit in het Belgisch Staatsblad volgt. De ingevolge deze aanvraag getroffen beslissing gaat in op de eerste dag van de maand die volgt op die waarin ze werd ingediend; zij heeft evenwel uitwerking op 1 mei 2004 indien ze voor 1 juli 2005 werd ingediend.

§ 3. De toepassing van dit artikel mag niet tot gevolg hebben dat een bedrag wordt toegekend dat lager is dan het voorheen verkregen bedrag.

Art. 4. Onze Minister van Werk en Pensioenen is belast met de uitvoering van dit besluit.”

Algemene aanbeveling 2002/5 Inzake de toegelaten beroepsactiviteit voor gepensioneerden: de sanctie wegens het niet afleggen van een voorafgaande verklaring afschaffen of beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit

Algemene aanbeveling 2002/6 Inzake het supplement minimum in de openbare sector: onderzoeken of de huidige cumulatieregeling voor een winstgevende activiteit als zelfstandige kan/moet behouden blijven. De huidige regeling maakt de uitoefening van een beperkte activiteit als zelfstandige quasi onmogelijk omdat er rekening gehouden wordt met het bruto-inkomen als zelfstandige

Algemene aanbeveling 2001/1 Inzake indexering van de pensioenen in de openbare sector: onderzoeken of de ongelijke behandeling van gepensioneerden die vooraf betaald en gepensioneerden die na vervallen termijn betaald worden, kan/moet gehandhaafd blijven

Zie het Jaarverslag 2002 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 180

Algemene aanbeveling 2001/2 Inzake het gewaarborgd minimumpensioen in de openbare sector: onderzoeken of de wetgeving zodanig kan genuanceerd worden dat in geval van feitelijke scheiding beter rekening gehouden wordt met de werkelijke gezinstoestand van de gepensioneerde

Zie Jaarverslag 2003 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 170

Algemene aanbeveling 2001/3 Inzake de pensioenbijslag voor zelfstandigen: een gemotiveerde beslissing met recht van beroep verplicht maken

Zie het Jaarverslag 2002 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 182

Algemene aanbeveling 2001/4 Inzake de ambtshalve herziening wegens “een dwaling omtrent het recht of de feiten” of wegens “een onregelmatigheid of materiële vergissing”: de teksten in de pensioenregeling voor werknemers, de pensioenregeling voor zelfstandigen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen met mekaar in overeenstemming brengen

Algemene aanbeveling 2001/5 Inzake het herstellen van een fout die door de pensioendienst begaan is in het nadeel van de gerechtigde: in alle regelingen dezelfde terugwerkende kracht van het herstel invoeren

Zie Jaarverslag 2003 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 170

Algemene aanbeveling 2000/1 Het invoeren van de wettelijke mogelijkheid om regularisatiebijdragen voor studieperiodes die vrijwillig betaald zijn en die uiteindelijk geen pensioenvoordeel opleveren, terug te betalen

Over de regularisatie van de studieperiode die later geen pensioenvoordeel opleveren worden herhaaldelijk vragen gesteld aan de Minister van pensioenen in de Kamer of de Senaat. Op een schriftelijke vraag⁵ antwoordde de Minister van Leefmilieu en Pensioenen opnieuw dat er geen wijziging van de reglementering in het vooruitzicht wordt gesteld.

Zie ook het Jaarverslag 2002 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 185

Algemene aanbeveling 2000/2 In de pensioenregeling voor zelfstandigen het onderzoek van de rechten op overlevingspensioen na de ontbinding van een nieuw huwelijk niet langer afhankelijk maken van een nieuwe aanvraag

Zie Jaarverslag 2003 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 174

⁵ Vraag nr. 3-1303 van de mevrouw De Schampelaere van 27 augustus 2004 (N) – Bulletin van de Vragen en Antwoorden, Senaat, 5 oktober 2004 (nr. 3-25), p.1550

Algemene aanbeveling 2000/3 Het opleggen van een specifieke informatieplicht aan de verzekeringsmaatschappijen en de pensioenfondsen die instaan voor de pensioentoezegging van instellingen van openbaar nut

Zie het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 166

Algemene aanbeveling 2000/4 In het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid en dat van de koloniale pensioenen ten laste van de Openbare Schatkist de gelijkstelling van de militaire diensten mogelijk maken

Zie het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 167

Algemene aanbeveling 2000/5 Het verduidelijken van het Handvest van de sociaal verzekerde: mogelijkheid of onmogelijkheid om termijnen inzake beslissing en betaling te compenseren

Algemene aanbeveling 2000/6 Het wijzigen van de regeling in het decreet van 28 juni 1957 houdende statuut van de Koloniale verzekeringskas zodanig dat de rechten op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot niet langer afhangen van de inhoud van het vonnis of arrest van echtscheiding

Zie het Jaarverslag 2002 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 186

Algemene aanbeveling 2000/7 Het aanstellen van informatieambtenaren bij de pensioendiensten

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft in de plaats van een informatieambtenaar twee Contactcenters (N en F) ingericht die het eerste aanspreekpunt vormen voor de (toekomstig) gepensioneerden.

Sedert begin 2005 zijn bij de Contactcenters ook drie gratis telefoonlijnen (groene lijnen) in gebruik genomen. Iedereen die in België woont kan gratis elke gewenste inlichting verkrijgen, zoals meer details over een pensioenraming, de stand van zaken van het onderzoek van zijn aanvraag, de berekening van zijn pensioen of de inkomensgarantie voor ouderen, de wijze van betaling of de schommelingen van de toegekende uitkeringen. Het ontwikkelde concept wil eveneens de kwaliteit van de informatie bevorderen door de beller in contact te brengen met de ambtenaar die hem het best correct en volledig antwoord kan geven.

De beller uit het buitenland moet nog altijd het gewone telefoonnummer van de Contactcenters gebruiken.

Hiermee gaat de Rijksdienst voor Pensioenen in op onze aanbeveling om de informatie aan de burger te optimaliseren.

Algemene aanbeveling 1999/1 Aanpassing van de reglementering betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen en de erop gebaseerde overeenkomsten

Het koninklijk besluit van 9 maart 2004 betreffende de betaling per overschrijving van de uitkeringen betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen wijzigt de regeling betreffende de betaling op rekening.

Sedert 1 april 2004 is de normale betalingswijze de betaling op rekening. Het volstaat dat de betrokkene hiertoe zijn rekeningnummer aan de Rijksdienst meedeelt. De Rijksdienst voor Pensioenen heeft een standaardformulier waarin in het bijzonder de verbintenissen van de gepensioneerde ten opzichte van de Rijksdienst vermeld worden:

- de betrokkene laat de financiële instelling toe alle onverschuldigd uitbetaalde bedragen aan de Rijksdienst terug te betalen;
- de betrokkene verbindt zich ertoe de Rijksdienst spontaan in te lichten over iedere gebeurtenis die het recht op betaling kan wijzigen.

De gepensioneerde kan met een gewone brief vragen om de betaling van zijn pensioen te verkrijgen via postassignatie.

Wij stellen vast dat de inhoud van de vroegere verbintenissen nu in het koninklijk besluit werden ingeschreven.

Het College is voorstander dat de betaling op rekening aangemoedigd wordt. De nieuwe procedure zorgt ervoor dat de gepensioneerde niet langer via zijn financiële instelling een verbintenisformulier moet indienen. Het meedelen van zijn rekeningnummer volstaat. Indien hij toch via een postassignatie betaald wenst te worden, moet hij een uitzondering vragen.

Wij stellen evenwel vast dat de nieuwe procedure blijkbaar nog steeds een aantal wettelijke en reglementaire bepalingen omzeilt:

- de wettelijke verjaringstermijnen van zes maanden en vijf jaren moeten niet geëerbiedigd worden;
- de schuld moet niet betekend worden aan de gepensioneerde met een recht van beroep en de mogelijkheid om de verzaking van de schuld te vragen;
- de ontstane schuld kan onmiddellijk in zijn totaliteit gerecupereerd worden indien er genoeg geld op de financiële rekening staat terwijl de ambtshalve terugvordering in

principe gebeurt door afhoudingen van maximaal 10% op het maandbedrag.

Onze aanbeveling wijzigt dan ook niet. Wij bevelen aan dat de reglementering betreffende de betaling per overschrijving aangepast wordt zodat:

- de verjaringstermijnen van zes maanden en vijf jaren gerespecteerd worden;
- iedere schuld op de gewone wijze betekend wordt met recht van beroep en mogelijkheid van een aanvraag tot verzaking;
- aan de gepensioneerde expliciet toelating moet gevraagd worden om de schuld op een andere wijze te delgen dan door afhoudingen van 10% op het maandbedrag.

Algemene aanbeveling 1999/2 Het doorzichtiger maken van de besluitvorming van de Raad voor uitbetaling van de voordelen en het bevoegd maken van de Arbeidsgerechten voor betwistingen in verband met de motivering van de beslissing van de Raad

De Raad voor de uitbetaling van de voordelen heeft zijn administratieve praktijk gewijzigd. Wanneer de Raad beslist om niet af te zien van de gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de pensioenschulden worden de criteria waarop de beslissing gebaseerd is, meegedeeld aan de aanvrager.

De Raad heeft ons de lijst van de criteria die gewoonlijk worden gebruikt om een beslissing te nemen, meegedeeld. Deze lijst is niet limitatief en volledig. Nog andere criteria zijn mogelijk om tegemoet te komen aan de verscheidenheid van de situaties van de aanvragers en de argumenten die zij inroepen.

De aangehouden criteria zijn gewoonlijk:

- ◆ de oorzaak van de schuld: is die geheel of gedeeltelijk te wijten aan de sociaal verzekerde? Welke is de verjaringstermijn rekening houdend met de pensioenreglementering?
- ◆ is de situatie waarin de sociaal verzekerde zich bevindt behartenswaardig? In dat verband houdt de Raad rekening met:
 - het beschikbaar vermogen van de betrokken;
 - zijn inkomens en de inkomens van de overige gezinsleden;
 - zijn familiale lasten;
 - de aard en het bedrag van de uitgaven die hij inroept;
 - de hulp die hij ontvangt (OCMW, familie, ...);
 - de omvang van eventuele andere schulden tegenover derden en de modaliteiten van terugbetaling ervan;
 - zijn gezondheidstoestand indien hij zich daarop beroept om af te zien van de

terugvordering;

- het eventuele tijdelijke karakter van de materiële moeilijkheden en de perspectieven op beterschap ter zake.

- ◆ Werkt de schuldenaar mee aan het onderzoek van zijn aanvraag tot kwijtschelding?
Antwoordt hij op de vragen om inlichtingen?

De gewijzigde administratieve praktijk van de Raad voor de uitbetaling van de voordelen komt aldus tegemoet aan een deelaspect van onze aanbeveling, namelijk de beslissingen van de Raad doorzichtiger maken.

Zie ook het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 177

Algemene aanbeveling 1999/3 Het wegwerken van een verschil in de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan tussen de pensioenregeling voor werknemers en die voor zelfstandige

Zie het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 178 en het Jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 170.

Algemene aanbeveling 1999/4 Ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd

Zie het Jaarverslag 2002 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 187